

критичної інфраструктури. Створено спеціалізовані лабораторії та навчальні центри для підготовки фахівців у цих сферах.

У результаті впровадження цих інновацій та стратегічних рішень українські заклади вищої освіти не лише зберегли свою функціональність в умовах воєнного стану, але й суттєво підвищили якість підготовки фахівців сектору безпеки і оборони. Практичний досвід, отриманий під час війни, та нові методики навчання дозволяють готувати спеціалістів, які відповідають сучасним викликам та здатні ефективно протидіяти загрозам національній безпеці.

Список використаних джерел

1. Алексеева І.М. Адаптація системи вищої освіти України до умов воєнного стану. Науковий вісник Національного університету оборони України. 2023. № 2(89). С. 23-31. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20211/1/PIONBUG_2022_P053-054.pdf
2. Гребенюк М.О. Міжнародне співробітництво в галузі військової освіти: досвід України. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2023. № 3. С. 67-78. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/5-1.pdf>
3. Данилюк І.Г., Петренко О.В. Психологічний супровід освітнього процесу в умовах воєнного стану. Психологічний часопис. 2022. Т. 8. № 5. С. 9-18. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744341/1/Psy_suprovid_vidnovlennia_osvit_protseu_ZZSO_dosvid_2024.pdf
4. NATO. Reference Curriculum on Professional Military Education for Officers. Brussels, 2022. 126 p. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20111202_generic-officer-pme-rc.pdf
5. Хацаюк О.В., Єлісеєва О.С. Впровадження стандартів НАТО у підготовку фахівців сектору безпеки і оборони України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. 2023. Вип. 4(160). С. 110-116. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/47384/Palamarchuk_106_114.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Олена ШИШКАРЬОВА,
викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету № 2 Донецького державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ З СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасна система вищої освіти в Україні характеризується різноманітністю підходів до організації освітнього процесу, що зумовлено як потребами суспільства, так і специфікою діяльності окремих закладів освіти. Особливе місце в цій системі посідають заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які функціонують у структурі Міністерства внутрішніх справ України та відіграють ключову роль у підготовці висококваліфікованих фахівців для правоохоронних органів, поєднуючи традиційні освітні програми з практичною спрямованістю, що відповідає вимогам служби в Національній поліції України.

Питанням організації освітнього процесу в закладах освіти МВС, приділили увагу К. Бугайчук, О. Сіфоров, В. Дрозд, В. Абламська, М. Долинська, В. Аброськіна, В. Сокурєнко та багато інших.

В контексті даного дослідження важливо враховувати, що прийнята Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки, вказує на значні проблеми розвитку вищої освіти, а саме: «незадовільний рівень автономії ЗВО, невідповідність структури підготовки поточним і перспективним потребам ринку праці, невідповідність навичок випускників ЗВО потребам роботодавців, низьке та неефективне фінансове забезпечення вищої освіти, слабкий зв'язок ЗВО з наукою, втрата кадрового потенціалу тощо»[1]. Ці проблеми безпосередньо впливають на функціонування закладів МВС, хоча їхня специфіка дещо коригує прояв цих викликів через чітку орієнтацію на підготовку кадрів для державних правоохоронних структур. На відміну від цивільних закладів освіти, заклади МВС мають унікальну структуру підготовки, яка включає не лише загальноосвітні дисципліни, а й спеціалізовані курси, такі як «оперативно-розшукова діяльність» чи «тактико-спеціальна підготовка». Проте, А. В. Андрєєв в своєму дослідженні звертає увагу на те, що «є два основні напрями розвитку поліцейської освіти в Україні. Один із них базується на наказі МВС України від

25.11.2016 р. № 1252 «Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України» та Інший заснований на проєкті Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії» [2, с. 101].

На думку І. І. Шемелинець «заклади системи МВС сьогодні по своїй суті являють собою щось на кшталт симбіотичних утворень, коли одна частина має відповідати суворим вимогам (і обґрунтовано), а інша намагається мімікрувати під звичайну правничу школу. От і виходить, що в такому разі всі учасники грають відповідні ролі – заклад робить вигляд, що повноцінно забезпечує систему кадрами, науково-педагогічні працівники роблять вигляд, що система побудована вірно (а як інакше), а держава робить вигляд, що такі заклади готують якісних юристів, ніяк не звертаючи увагу на масштаби підготовки в поліцейських академіях цивільних юристів» [3].

Фактично, заклади МВС знаходяться в подвійному підпорядкуванні двох міністерств МВС України та МОН України, що викликає фахову дискусію щодо розподілу повноважень і відповідальності між відомствами. На думку К. Бугайчука «зміст пункту 13 частини 4 статті 13 Закону України «Про вищу освіту», який дозволяє МВС України своїми нормативно-правовими актами встановлювати особливі вимоги щодо формування індивідуальних навчальних планів та індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти за погодженням із Міністерством освіти та науки України (далі – МОН України) показує, що він суперечить положенням, оскільки пункт 5 статті 9 Закону України «Про вищу освіту», передбачає, що заклади вищої освіти (наукові установи) самостійно розробляють і затверджують освітні програми з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством та стандартами вищої освіти» [4; 5, с. 284].

Окрім правових і структурних особливостей, сучасний стан закладів освіти МВС характеризується недостатнім рівнем інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, що є критичним у контексті підготовки фахівців для

боротьби з новими видами злочинності, такими як кіберзлочини чи інформаційні загрози. Водночас міжнародний досвід, наприклад, країн Європейського Союзу, демонструє успішне поєднання модульних навчальних програм із практичними тренінгами та залученням громадських організацій до оцінки якості підготовки поліцейських кадрів.

Отже, аналіз сучасного стану організації освітнього процесу в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, зокрема у структурі МВС України, свідчить про наявність як унікальних переваг, так і суттєвих викликів. Попри високу практичну спрямованість навчання та нормативне забезпечення, ці заклади стикаються з низкою системних проблем, що характерні для всієї системи вищої освіти: обмежена автономія, невідповідність освітніх програм потребам часу, кадровий дефіцит, слабка інтеграція з наукою та низький рівень цифровізації. Специфіка підготовки фахівців для правоохоронних органів вимагає комплексного оновлення освітньої політики, вдосконалення нормативно-правової бази, а також більш тісної координації між МВС і МОН України.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки / Міністерство освіти і науки України : офіц. сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini02-10-2020.pdf>
2. Андрєєв А. В. Особливості підготовки поліцейських кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Підприємництво, господарство і право. 2017 № 6. С. 100–103.
3. Шемелинець І. Чи мають навчати юристів вищі у системі МВС та СБУ? Публікація від 18.12.2020. ЛІГА. Блоги. URL: <https://blog.liga.net/user/ishemelynets/article/38685>.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Бугайчук К. Удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності закладів вищої освіти МВС України, які готують поліцейських. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 3 (118). С. 283–292.